

Zápis z jednání Pracovního týmu č. 3 (PT3) Odborné komise pro důchodovou reformu (OK): *Komplexní systémové analýzy, zásluhovost a transfery mezi rodinami a státem*

Datum: 4. června 2015, 15:00

Místo: Klub, MPSV ČR, Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

Přítomni: viz příložený seznam

XX

Program jednání:

1. Informace o 4. Schůzi podvýboru pro sociálně pojistné systémy a důchodovou reformu, která proběhla 28. května 2015.
2. T. Fiala – prezentace: Jak by se musela vyvíjet porodnost v ČR, aby došlo k postupné stabilizaci počtu a věkového složení obyvatelstva ČR (bez migrace)?
3. Současné problémy zohlednění péče o zdravotně postižené členy domácnosti v důchodovém systému - pokračování.

Ad 1. Informace o 4. Schůzi podvýboru pro sociálně pojistné systémy a důchodovou reformu, která proběhla 28. května 2015.

p. **Hampl** zahájil jednání a přivítal všechny přítomné. Na úvod zrekapituloval, že na jednání Odborné komise dne 21. května byl přijat návrh pracovního týmu č. 3. na diferenciaci sazeb pojistných odvodů pro rodiny s dětmi (Poznámka: návrh je veřejně dostupný na stránkách MPSV [zde](#)). O tomto opatření jsme rovněž informovali poslance na 4. Schůzi podvýboru pro sociálně pojistné systémy a důchodovou reformu PS, která proběhla 28. května 2015, kde jsme podali celkovou informaci o postupu prací našeho týmu. Pan Hampl krátce seznámil přítomné s prezentací, která byla představena na jednání podvýboru (Prezentace je veřejně přístupná na stránkách MPSV [zde](#)). Součástí prezentace je mimo jiné řada příkladů úspěšných rodinných politik, které měly pozitivní vliv na zvýšení porodnosti a rovněž také příklady, kdy zhoršení materiálních podmínek rodin v důsledku konkrétních forem rodinné a důchodové politiky vedlo k poklesu porodnosti. Informace se na podvýboru setkala s pozitivním ohlasem a podporou.

V rámci informace o práci pracovního týmu dále zmínil, že byly zahájeny práce na řešení vybraných problémů týkajících se zohlednění péče o zdravotně postižené závislé členy rodiny v důchodovém systému. Pan Hutař zpracoval úvodní vstupní materiál a nyní připravuje ucelenější materiál na příští jednání. Viz třetí bod zápisu.

Ad 2. T. Fiala - Prezentace: Jak by se musela vyvíjet porodnost v ČR, aby došlo k postupné stabilizaci počtu a věkového složení obyvatelstva ČR (bez migrace)?

p. **Hampl** následně požádal pana Fialu, aby představil svou prezentaci.

p. **Fiala** představil svou prezentaci pojednávající o tom, jak by se musela vyvíjet porodnost v České republice, aby došlo k postupné stabilizaci počtu a věkového složení obyvatelstva. (Prezentaci je veřejně přístupná na stránkách MPSV [zde](#).) V této prezentaci se pokusil nastínit budoucí

demografický vývoj České republiky a vytvořit teoretický rovnoměrný model, podle kterého by bylo možné dosáhnout 10 milionové populace bez migrace, pouze prostřednictvím porodnosti.

p. Hampl připomněl, že řada úspěšných příkladů dokazuje, že použití propopulační politiky vede ke zvýšení porodnosti. V rámci našich daní a pojistných odvodů existují nechtěné protipopulační prvky, které brání tomu, aby se porodnost zvyšovala. Tyto prvky jsou systémovou chybou a je třeba je odstraňovat, ačkoli je zřejmé, že nikdy se to nepodaří úplně stoprocentně.

p. Fiala uvedl, že vývoj počtu obyvatel za posledních 50 let zdánlivě vypadá, že je stabilní. Ale je třeba sledovat také věkovou strukturu, ne pouze celkovou populaci. Ve věkové struktuře změny existují. Věková pyramida se postupem času měnila a docházelo k postupnému odchýlení od té ideální. Je také vidět, že do budoucna bude klesat počet žen v reprodukčním věku. Není divu, že projekce ČSÚ, která nepředpokládá výrazné zvýšení porodnosti, by vedla ve všech 3 variantách k poklesu obyvatel. Tyto předpoklady se počítají včetně migrace.

Následně představil vizi, jak by teoreticky bylo možné dosáhnout toho, aby se počet obyvatel České republiky udržoval kolem 10 milionů (bez migrace) při rovnoměrném vývoji počtu narozených (perspektivně mírný pokles narozených vzhledem k růstu délky života). Jaké by musely být budoucí počty narozených a jaká by musela být plodnost žen vedoucí k dosažení potřebného počtu narozených?

Závěry:

- Od roku 1983 jsou roční počty narozených nižší než potřebné počty pro desetimilionovou populaci.
- V současné době „chybí“ více než 650 tisíc osob do 32 let. (Částečně však byly sníženy imigrací).
- Potřebný počet živě narozených v roce 2015 by byl 126 tisíc dětí. I přes zvýšení plodnosti se v loňském roce se narodilo jen 109 tisíc.
- Počet žen v reprodukčním věku bude klesat (slabé ročníky narozené na přelomu století).
- Při vývoji podle projekce ČSÚ (střední varianta) úhrnná plodnost 1,56, migrace 14,5 tis. ročně by v budoucnu chybělo 40 tisíc osob v každém ročníku. Počet obyvatel by klesl pod 8 milionů.
- Ke zvýšení počtu narozených by proto přispělo další zvyšování úhrnné plodnosti žen. V roce 2014 dosáhla úhrnná plodnost v ČR 1,53. Pro udržení desetimilionové populace by byla v roce 2015 potřebná hodnota 1,79 a do roku 2030 by pak měla vzrůst na 2,47.
- **V současné době je ještě relativně vysoký počet žen ve věku 30–35 let i ve věku 25–30 let, proto by bylo vhodné propopulační opatření realizovat co nejdříve.**
- V dalších letech je vhodné hledat cesty ke zvýšení porodnosti početně slabých populačních ročníků narozených na přelomu století.
- I kdyby se nepodařilo dosáhnout uvedených „potřebných“ hodnot, bylo by dobré usilovat o to, aby se k nim populační vývoj co nejvíce přiblížil. Je pochopitelně možné kompenzovat nižší počty narozených imigrací osob příslušných ročníků.

p. Oujezdská se zeptala, zda imigranti (ve druhé generaci) přijímají reprodukční chování hostitelské země. Projevuje se to takto i u nás? Z toho by totiž vycházelo, zda má či nemá smysl v tomto ohledu spoléhat na imigranty.

p. Fiala v tomto modelu počítal u imigrantů se stejným demografickým chováním. V praxi pak samozřejmě záleží na konkrétních podmínkách a vliv má například i zdravotní pojištění. Jde o to, aby imigranti měli stejné podmínky pro založení rodiny.

p. Oujezdská uvedla, že Rusko zahájilo kampaň na zvýšení porodnosti. Razí zásadu tradiční rodiny a zvýšení porodnosti.

p. Vostatek se dotázal, jaká je vazba na ekonomický růst? Ekonomika má velký význam.

p. Oujezdská bylo by velmi zajímavé spočítat, jak blahobyt roku x působí za 20 let na blahobyt určité společnosti.

p. Hampl uvedl, že konkrétní výpočty zmiňuje i Hans Werner Sinn ve své přednášce, kde vyčísluje možné dopady vychovaných dětí do budoucích rozpočtů. Následně uvedl, že na jednání Odborné komise p. Münich upozornil při diskusi o diferenciaci pojistného, že výsledkem byl patrně určitý nárůst zaměstnaných rodičů, zejména matek – a to by zase mělo pozitivní rozpočtové dopady. Poté se zeptal zástupců MPSV, zda-li by bylo možné takové varianty zohledňující výrazně optimističtější demografický vývoj ověřit mikrosimulačním modelem MPSV.

p. Škorpík uvedl, že by k tomu potřebovali křížovou tabulku vývoje plodnosti v jednotlivých kategoriích, ve vztahu k věku, počtu narozených dětí, struktuře (chlapci-dívky).

p. Hampl požádal pana Fialu, zda by byl schopný dodat generační tabulky plodnosti.

p. Škorpík se zeptal, co přesně by mělo být výsledkem simulace. Indikátory či něco jiného? Jedná se o to, abychom vám dali přesně takové výsledky, které pro vaši další práci potřebujete.

p. Hampl k tomu poznamenal, že se zatím jedná pouze o dotaz, zda by příslušný model takovou variantu uměl kvantifikovat. Konkrétní zadání by potom bylo podrobně projednáno a detailně specifikováno.

p. Škorpík upozornil, že v tuto chvíli MPSV připravuje návrhy sdílení vyměřovacích sazeb a diferenciaci pojistného, takže v tuto chvíli nejsou schopni určit časové dispozice.

p. Fiala uvedl, že na jednu stranu existuje snaha ovlivnit porodností nejen stabilitu důchodového systému, ale také například oblast školství. Na druhou stranu je charakteristikou průběžného systému zásadní fakt, že tento systém je závislý na počtu dětí.

Ad 2. Současné problémy zohlednění péče o zdravotně postižené členy domácnosti v důchodovém systému – pokračování.

p. Hutař informoval, že připravuje materiál, který bude možné projednat zhruba za dva až tři týdny.

p. Škorpík komentoval předchozí [podklad](#) pana Hutaře, který byl diskutován na minulém jednání. Pan Škorpík uvedl, že podklad pana Hutaře neodpovídá současné platné legislativě. Zákon z roku 2007 zavedl změny týkající se vyloučení dob a omezení vyloučených dob z důvodů zákonem definovaných, mimo jiné i z důvodu péče o závislou osobu (1825 dní). Tento zákon mimo jiné upravil, že důchody, které byly přiznány před 1. 1. 2007 a u jejichž výpočtu došlo k omezení vyloučených dob, mohou být přepočteny způsobem, že toto omezení nebude aplikováno. Toto se vztahuje na všechny důchody. Všechny důchody tedy mohou být přepočítány. Argument nerovného postavení, který uvádí pan Hutař, není pravdivý. Platná legislativa nahlíží na všechny stejně.

p. Hutař v reakci na pana Škorpíka uvedl, že proto tam bylo uvedeno datum, jelikož došlo k zásadní změně. Při přípravě zákona s paní poslankyní Páralovou se jednalo o nutnosti nějakým způsobem vyřešit zápočet těch předchozích dob. Mohlo docházet ke krácení v případě, že měl člověk nějaký započítatelný ale mizivý příjem. Pokud to nebyl starobní nebo invalidní důchod, tak docházelo k tomu, že to bylo skutečně nižší. Nemyslí si, že došlo k úplné nápravě. Navíc ze zákona neexistuje povinnost o tom informovat, což by klidně mohla udělat ČSSZ.

p. Škorpík uvedl, že právní úprava je velmi vstřícná vůči žadatelům a nestanovuje žádný časový limit, do kdy je možné o přepočítání důchodu požádat. Žádost může být podána i později. Úprava důchodu je vždy k 1. 7. 2007 a dochází ke zpětnému doplacení případného rozdílu. Otázka, zda-li je možné přímo informovat, je komplikovaná. Je nutné si položit otázku, zda-li je někdo třetí schopen identifikovat tyto konkrétní situace. Je určitý předpoklad, že Rada seniorů ČR i Národní rada osob se zdravotním postižením ČR mají určité kapacity a mechanismy a mohou své členy informovat. Rada seniorů ČR, Národní rada zdravotně postižených ČR či ČSSZ jsou organizace, které mají přehled o svých členech a o potenciálních dávkách. Existuje struktura obecné povědomosti ve společnosti.

p. Hampl navrhl možnost užšího jednání s panem Hutařem a panem Škorpíkem, kde by se upřesnily detaily.

p. Hutař souhlasil s jednáním, které navrhoval pan Hampl. Dále se domníval, že uznání je možné maximálně pět let zpátky.

p. Škorpík upřesnil, že toto je obecná situace, kterou ukládá zákon. Doplnění je maximálně pět let u všech těchto situací.

p. Vostatek zmínil, že na dopoledním jednání se narazilo na příspěvek na bydlení. Před revolucí byl stát povinen vyhledávat osoby, které měly nárok na sociální dávky. Tento princip by se mohl oprášit u příspěvků na bydlení.

p. Linhart navrhl považovat již zmiňovaný problém, tak jak ho vysvětlil pan Škorpík, za uzavřený. Uvedl, uplatnění nároku záleží již pouze na mně, jestli ho uplatním a kdy ho uplatním. Je třeba respektovat danou legislativu. Takto se řeší všechny nároky v důchodovém zabezpečení.

p. Linhart dále zmínil, že teď nastal čas vyslechnout, co chystá Odborná komise pro rodinnou politiku, která již byla představena na jednání Odborné komise.

p. Hampl souhlasil s panem Linhartem. Uvedl, že na jednání Odborné komise došlo k prvnímu seznámení a teď by bylo vhodné prohloubit spolupráci. Bude kontaktovat předsedkyni Komise, paní doktorku Čermákovou.

Poznámka: Více informací Odborné komisi pro rodinnou politiku lze nalézt na stránkách MPSV [zde](#).

Závěry:

1. Proběhne užší jednání s panem Hutařem a panem Škorpíkem o podkladu pana Hutaře, který pojednává o zohlednění péče o zdravotně postižené členy domácnosti v důchodovém systému.
2. P. Hampl pozve na další jednání týmu zástupce Odborné komise pro rodinnou politiku.

p. Vostatek informoval o semináři, který se bude konat na půdě VŠFS dne 17. června od 15. hod. Seminář nese název *Děti a penze*.

p. Hampl na závěr poděkoval všem za účast a ukončil jednání.

XX

Příští jednání:**Zapsala:** Helena Ježková**Vidoval:** Otakar Hampl**Seznam přítomných:**

Jméno	Instituce
Tomáš Fiala	VŠE
Otakar Hampl	MZe
Jan Hutař	NRZP ČR
Helena Ježková	Sekretariát OK
Lubomír Jokel	MPSV
Jan Kaisrlík	
Jan Kužela	MPSV
Vladimír M. Láznicka	SaR ACP, INGO
Zdeněk Linhart	MPSV
Josef Maška	MPSV
Marie Oujezdská	NCPR
Zdeněk Pernes	RS ČR
Jiří Pešta	Svaz vojenských veteránů
Zdeňka Srnová	MPSV
Jan Škorpík	MPSV
Martin Štěpánek	MPSV
Jaroslav Vostatek	VŠFS